

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVA - REPUBLIC OF KOSOVO
KËSHILLI GJYQËSOR I KOSOVËS - SUDSKI SAVET KOSOVA - KOSOVO JUDICIAL COUNCIL
PANELI ZGJEDHOR PËR ANKESA DHE PARASHITRESA
IZBORNI PANEL ZA ŽALBE I PREDSTAVKE - ELECTION COMPLAINTS AND APPEALS PANEL

Abr.635/2025

IZBORNO PANEL ZA ŽALBE I PREDSTAVKE (IPŽP), u panelu sastavljenom od sudija: Bujar Muzaqi, predsedavajući, Violeta Husaj Rugova i Hajriz Hoti članovi, odlučujući u vezi sa pritužbom političkog subjekta Pokret Samoopredeljenje (LVV) sa sedištem u opštini Priština, podneta protiv Centralne izborne komisije (CIK) sa sedištem u Prištini, zbog nepravilnosti tokom administracije i brojanja glasova izvan Kosova - glasova putem pošte, u Centru za prebrojavanje rezultata (CPR) u Prištini, za Opšte izbore za Skupštinu Republike Kosovo održanih 09.02.2025, na sednici panela održanoj 09.03.2025. godine, doneta je sledeća:

ODLUKA

Odbija se neblagovremena žalba Abr.635/2025 od 07.03.2025 političkog subjekta Pokret Samoopredeljenje (LVV) sa sedištem u Opštini Priština, podneta protiv Centralne izborne komisije (CIK) sa sedištem u Prištini, zbog nepravilnosti tokom administracije i brojanja glasova izvan Kosova – glasova putem pošte, u Centru za prebrojavanje rezultata (CPR) u Prištini, s kojom je tražio da poništi rezultate glasanja putem pošte i istovremeno da naloži CIK-u da ponovi glasanje.

Obrazloženje

IPŽP je 07.03.2025. godine primio pritužbu Abr. 635/2025 koji je podneo politički subjekt Pokret Samoopredeljenje (LVV) sa sedištem u Prištini, kojim se tvrdi da su 5. marta 2025. godine, na dan završetka procesa prebrojavanja i ponovnog brojanja glasačkih listića, poverenici i posmatrači Pokreta Samoopredeljenje (LVV) sa sedištem u Prištini, identifikovali su da su tokom ovog procesa u Centru za brojanje u Prištini, otkrivene brojne nepravilnosti koje jasno dokazuju da je proces registracije i glasanja putem pošte, odnosno popunjavanja glasačkih listića, osim što je bio u suprotnosti sa odgovarajućim ustavnim i zakonskim odredbama o izborima, takođe istakao nedostatak delovanja i izražavanja individualne volje glasača, gde su tokom procesa brojanja glasačkih listića u CPR koji su poslali poštom, isplivali mnogi elementi koji jasno svedoče o nepoštovanju zakonskih i ustavnih odredbi glasanja. Tokom brojanja svake kutije u kojoj su prikupljeni i podeljeni glasački listići poslani putem pošte, identifikovani su mnogi elementi koji jasno dokazuju nepravilnosti u vezi sa načinom popunjavanja glasačkih listića, brojevima kandidata označenim na koncentrisan način, oblikom glasačkih listića, oblikom označavanja glasačkih listića, koji više podsećaju na kolektivno glasanje, drugih osoba u ime glasača nego na individualno glasanje. Brojanje ovih glasačkih listića u CPR je pokazalo da su glasački listići poslani putem pošte popunjeni na organizovan način, čime je narušen princip individualnog i tajnog glasanja.. Kao što će biti potvrđeno i iz priloženih dokaza, potvrđuje se da je postojalo najmanje pet šema načina glasanja, koje se

odlikuju dva zajednička elementa. Ove pet šema sa značajnim brojem glasačkih listića za svaku šemu, izlažu identičan način glasanja u pogledu popunjavanja (označavanja) glasačkog listića određenim znakom, kao i u pogledu glasanja za identične brojeve kandidata određenog političkog subjekta. Sve to potvrđuje da je proces glasanja, odnosno popunjavanja glasačkih listića, bio proces fokusiran na nekoliko pojedinaca, razvijen na organizovan način kako u tehničkom smislu označavanja unutar kvadrata za glasanje za određeni politički subjekt, tako i u pogledu označavanja glasačkih listića za određene kandidate tog političkog subjekta. Oslanjajući se i na principe glasanja, ali i na prakse glasanja na svim izborima, pa čak i na ovim izborima, čak i na neospornim glasačkim listićima za glasanje putem pošte, razumljivo je da, bez obzira na pravne principe o načinu popunjavanja glasačkog listića, proces glasanja predstavlja autentičan akt gotovo za svakog glasača. Dok, u spornim slučajevima, jasno se vidi da je način popunjavanja glasačkih listića u vezi s tim kako je zaokružen broj unutar okvira za glasanje, ili postavljene oznake Tik ili X, identičan za veliki broj glasačkih listića, kao što su, u zavisnosti od koje sheme od ovih pet shema, i brojevi, odnosno isti kandidati koji su glasani. Čak je uočljivo i unutar glasačkih listića istog političkog subjekta kada se govori o organskim glasovima ovog političkog subjekta u odnosu na veštačke i manipulirane glasove istog tog političkog subjekta. Ova razlika je jasna i po načinu popunjavanja glasačkih listića i po izboru kandidata. Štaviše, čak i tokom brojanja, jasno se primećivalo kada smo imali posla sa kontingentom ovih glasačkih listića koji se razlikuju po načinu glasanja. Gotovo u svakoj od kutija gde su se nalazili koncentrisani ovi glasački listići, oni su bili štampani/fotokopirani na isti način, u boji ili crno-belo, jednako bez prekida među njima, jednako popunjeni za iste kandidate. Ovo je dokazivalo ne samo činjenicu da su popunjeni na organizovan način, već i da su štampani i predati zajedno i u isto vreme. Iz informacija o fazama glasanja putem pošte, od registracije, glasanja do slanja paketa sa glasačkim listićima, jasno se vidi da je došlo do deformacije kroz organizovanu intervenciju.

Od registracije kao birači van Kosova stotina birača sa istim brojem telefona, ili jasnog neslaganja između imena i prezimena birača sa imejl adresama, ili datih besmislenih adresa, što je sve u suprotnosti sa Pravilom CIK-a i Zakonom o opštim izborima, do načina na koji su glasački listići popunjeni, govore o manipulisanju i ugrožavanju procesa i volje birača. Na osnovu prikupljenih podataka, sumnjamo da se u biračkom spisku u inostranstvu nalazi oko 1.700 lica registrovanih sa imejl adresama koje su korišćene više od četiri (4) puta, au desetinama slučajeva i do 22 puta. Takođe, evidentno je i sumnjamo da je oko 2.300 osoba koje su se prijavile sa istim telefonskim brojem korišćeno više od 4 puta, au desetinama slučajeva i do 49 puta. Sve ove tvrdnje mogu se proveriti i potvrditi u CIK-u. Takođe, sumnja se na podatak o (jedinstvenom) broju prijave koji se ponavlja više puta, iako se isti može dati samo jednom. Sve ovo mogu potvrditi i podaci kojima raspolaže CIK. Čini se da se ove nepravilnosti produbljuju tokom svake faze. Međutim, priloženi dokazi dovoljno dokazuju da se radi o nelegalnoj operaciji kolektivnog glasanja, podjednako lociranom u pet šema i za iste kandidate. Dalje, razlika u rezultatima za politički subjekt ne samo sa glasovima unutar zemlje, već čak i dijametralno različita sa rezultatima za isti politički subjekt ili za dotične kandidate, čak i između glasova u diplomatskom predstavništvu i rezultata glasanja putem pošte (iako je reč o istoj kategoriji birača) ukazuje na jasno mešanje u manipulaciju ovim glasačkim listićima. Ilustracije radi, nepravilnosti se prvo odnose na veštačko povećanje LDK za preko 400% u poređenju sa glasanjem u diplomatskim predstavništvima. Oni postaju još ozbiljniji kada se analiziraju glasovi za kandidata ove stranke poput Hisena Čekaj, kao i neki drugi kandidati. Dok je na Kosovu dobio 11.268 glasova i samo 98 glasanjem u ambasadama, nakon prebrojavanja glasova putem pošte svrstan je kao drugi kandidat po broju glasova, sa ukupno 12.000 glasova samo od glasova poslatih poštom. U ovim glasačkim listićima jasno se uočava obrazac koji se ponavlja u nekoliko šema: glasovi idu kandidatima sa brojevima Lunir Abdixhiku 1, Kujtim Shala 2, Doarsa Kica Xhelili 3, Hisen Cekaj 80, dok ostali kandidati kao što su: Bahrije Hiseni 99, Alban Zogaj 22, Gazmend Muhadžeri 5, Jeta Rafuna Hasani 45 i

Fatmir Asllani 61. Ovaj disparitet glasova postaje još očigledniji kada se pogleda razlika između glasova LDK u pojedinim opštinama, kao što je slučaj opštine Srbica, gde broj glasova putem pošte iz dijaspor 497 premašuje broj glasova dobijenih na Kosovu 419, mnoge glasačke listiće koji sadrže glas za Čekaja i druge izgledaju kao identične kopije, sličnost koja postavlja sumnju na njihov autentičnost. Ono što upada u oči je činjenica da je putem glasanja u konzulatu u Štuttgartu, gde živi, Čekaj uspeo da obezbedi samo 33 glasa. U međuvremenu, u svim ostalim konzulatima u Nemačkoj, uključujući ambasadu u Berlinu, uspeo je da prikupi 22 glasa. U ambasadama i diplomatskim predstavništvima u drugim državama, glasovi za Čekaja sežu do 5. Nepravilnosti i intervencije su očigledne i jasno se vidi da je došlo do intervencija tokom registracije glasača i u procesu glasanja putem pošte..

Štaviše, dovoljno je pogledati 10 kandidata sa najvećim brojem glasova, prema svakom načinu glasanja, da bi se zaključilo da li zaista imamo posla sa stvarnim glasanjem kao rezultatom organskog rasta, ili imamo posla sa izmanipulisanim glasanjem. Kada napravimo ovo poređenje, ispada da je 10 kandidata sa najviše glasova, prema glasovima u ambasadama i glasovima putem pošte, sledeći: Za Pokret SAMOOPREDELJENJE! postoji saglasnost, za PDK postoji saglasnost, za LDK postoji samo 40% saglasnosti. Dakle, pokretu SAMOOPREDELJENJE! i kod PDK primećuje se da se radi sa istim telom organskih glasača, jer su glasovi uglavnom pratili iste kandidate kao i ostatak biračkog tela, bilo sa onima na Kosovu, bilo sa onima koji su glasali u ambasadama. Dok kod 10 najviše glasovanih kandidata LDK-a, samo 4 se ispostavljaju kao kontinuitet biračkog tela koje je glasalo u ambasadama, dok su ostali ljudi koji se ne nalaze u top 10 glasača dijaspor iliti čak redovnih glasača.

Ovo dokazuje da u slučaju glasova poštom za LDK, nemamo posla sa glasačkim telom LDK, već sa drugom rukom, koja zbog prevelike zloupotrebe omogućava čak i identifikaciju šeme. Jasno se vidi da ruka koja je popunila većinu glasačkih listića poštom, za subjekt LDK, ni u kom obliku ne predstavlja kontinuitet glasačkog tela za ovaj subjekat. Zato što je „obrazac“ glasanja potpuno drugačiji. Konkretno, na primer, na listićima sa biračkog mesta broj VP/26/04 važilo je 359 glasačkih listića, od kojih je 126 za LDK i 78 za kandidata Hisena. Čekaj. Na ovim glasačkim listićima se može primetiti da je negde bilo istih 5 ruku koje su popunjavale takve glasačke listiće, stavljajući isti marker (hemijski/olovku) unutar kvadratića, u tom slučaju unutar kvadratića, nekada su označavali sa znakom X, nekada znak kvačice, a nekada zaokruženi za politički subjekt LDK i kandidate ovog subjekta. Takođe, na biračkom mestu sa brojem VP/ 19/06, od ukupno 175 glasova koje je osvojio LDK, 145 je za kandidata Hisena. Čekaj. Takođe, na glasačkim listićima koje smo primili i posedujemo kao uzorak/dokaz, primer glasačkih listića sa biračkih mesta sa brojevima VP/26/01, VP/25/04, VP/30/03, V1)/25/02, VP/30/06, VP/19/06, VP/24/05, V1)/20/14, V1)/20/12, kao i video CD-ova sa odgovarajućim brojevima VP/03/03, VP/20/11, VP/20/14 koji svedoče o takvom manipulativnom procesu. Dakle, iz takvih dokaza jasno se uočava da su kandidati LDK-a Hysen Čekaj i ostali gore pomenuti kandidati dobili glasove u izuzetno disproporcionalnom odnosu na glasove koje su osvojili kroz regularni proces glasanja i one u diplomatskim predstavništvima. Tako da su svi ovi glasački listići, neki su kopirani i štampani na jedinstven način, popunjeni od strane grupe istih osoba koje su ozbiljno narušile integritet izbornog procesa u vezi sa glasovima koji su stigli izvan Kosova poštom. Uzimajući u obzir sve ove uzorke i činjenice i dokaze predstavljene kao što je navedeno, kao i sve nalaze koje su primetili/identifikovali članovi komisije i posmatrači, a koje je nemoguće sve priložiti ovoj Žalbi, smatramo da su takva kolektivna glasanja dobro organizovana od strane grupe istih osoba u ime građana koji žive izvan Kosova, prisutna u svim kutijama za glasanje za glasačke listiće koji su stigli poštom. Dakle, proces glasanja poštom bio je manipulisan, što se jasno dokazuje od samog početka, s obzirom da je na listi glasača izvan zemlje registrovano oko 1.700 osoba sa e-mail adresama koje su korišćene više od četiri (4) puta, dok je u desetinama slučajeva korišćena do 22 puta. Takođe, kao što je već naglašeno, identifikovano je oko 2.300 osoba koje su registrovane sa istim brojem telefona koji je korišćen više od 4 puta, a u desetinama slučajeva do 49 puta. Sve ove tvrdnje mogu se proveriti i potvrditi u CIK-u. Tako da, od procesa registracije do

popunjavanja glasačkih listića i njihovog slanja poštom, sve je bilo dobro organizovano od strane iste grupe ljudi, koji su glasali u ime građana Republike Kosova koji žive van Kosova. Ova takva organizacija glasanja, jedinstvena i dobro organizovana na manipulativan način, nije mogla da se dogodi bez organizacije, koordinacije i saradnje sa navedenim poslanicima LDK-a koji su dobili glasove u nesrazmernom odnosu na glasove iz redovnog glasačkog procesa i onih u diplomatskim predstavništvima. Cela ova logičko-pravna argumentacija pruža dovoljno osnova da se zaključi da je proces glasanja poštom u celini bio manipulisan u odnosu na glasove koji su otišli političkom subjektu LDK i kandidatima ovog subjekta. Stoga, s obzirom na to da je u svakom glasačkom listiću pristiglom poštom bilo takvih manipulacija, narušen je izborni integritet, povređeno je pravo na glasanje kako je određeno Ustavom i Zakonom, stoga na osnovu člana 120 LOI-a, stav 1 podstav 1.2, u vezi sa članovima 101 i 106 LOI-a, tražimo od IPŽP-a da poništi rezultate glasanja poštom i istovremeno naloži CIK-u da ponovi glasanje

Kao dokaz, priložili su glasačke listiće sa takvih biračkih mesta i CD-ove i listiće sa odgovarajućih biračkih mesta

U odgovoru na žalbu CIK-a hronološki je prikazan period registracije birača van Kosova, pri čemu se ističe da je po isteku roka za registraciju, pregled prijava za registraciju obavljen do 28. decembra u 15.55 časova, tako da je CIK prihvatio administrativne prigovore na proces registracije do 29.12 časova i 35 minuta. Tokom perioda za prigovore odobren je 21 zahtev za administrativni prigovor, birača koji su odbijeni i koji su odobreni u periodu registracije, takođe je usvojen 151 zahtev za poništavanje registracije i vraćanje u spisak birača unutar Kosova, a odbijeno je 179 prigovora. CIK je 30. decembra 2024. godine donio odluku o usvajanju 137 zahteva za prigovore koji su podneli dokaze prilikom podnošenja prigovora, u nedostatku kojih su odbijeni prilikom razmatranja zahteva za odbijanje. Nezadovoljan odlukom CIK-a, birač je 30.12.2024. godine podnio žalbu IPŽP-u, a IPŽP je 03.01.2025. godine doneo odluku o odbijanju žalbe. CIK je od 04.01.2025. godine, odlukom broj 01/19-2025, overio Konačan spisak birača za izbore za Skupštinu Kosova 2025. godine, koji su održani 9. februara 2025. godine.

Nakon razmatranja žalbe i odgovora na žalbu, panel je utvrdio da:

- Žalba je neblagovremena.

Neosnovane su tvrdnje podnosioca žalbe da su kontinuirano tokom ovog procesa u Centru za brojanje rezultata u Prištini identifikovali nepravilnosti u vezi sa procesom registracije i glasanja putem pošte.

Tvrdnje podnosioca žalbe da su na listi glasača u inostranstvu registrovani ljudi sa e-mail adresama koje su korišćene više od četiri (4) puta, kao i osobe koje su registrovane sa istim brojem telefona koji je korišćen više od 4 puta, kao i tvrdnje u kojima se sumnja na podatke o (jedinstvenom) broju prijave koji se ponavlja više puta, iako se isti može dati samo jednom, Panel je utvrdio da su tvrdnje iznete po ovom pitanju podnete nakon zakonskog roka za žalbu, s obzirom na to da je strana koja se žali mogla da iznese ove nepravilnosti u trenutku kada je shvatila za takva kršenja, kako je predviđeno članovima 10 i 98 LOI-a, dok je CIK 04.01.2025. godine, odlukom broj 01/19-2025, overila Konačnu Listu Glasaca za Izbore za Skupštinu Kosova 2025, koji su održani 9. februara 2025. godine. Tokom celog ovog vremenskog perioda, strana koja se žali nije podnela nikakvu žalbu na navodne nepravilnosti u vezi sa listom glasača poštom, koji su se prijavili za registraciju, te je samim tim propustila zakonski rok od 48 sati za osporavanje odluke CIK-a o overi konačne liste glasača od 04.01.2025. godine, u IPŽP-u.

Dok tvrdnje podnosioca žalbe da su u Centru za brojanje rezultata u Prištini identifikovane nepravilnosti u vezi sa glasanjem putem pošte, odnosno nepravilnosti u vezi sa načinom popunjavanja glasačkih listića, brojevima kandidata označenim na koncentrisan način, oblikom glasačkih listića, oblikom označavanja glasačkih listića, koje više liče na kolektivno glasanje, drugih osoba u ime glasača nego na individualno glasanje, za Panel su ove tvrdnje podnete nakon zakonski predviđenog roka za žalbu.

U ovom slučaju, iz uvida u spise predmeta, konstatuje se da je žalba podneta nakon zakonskog roka za njeno podnošenje, budući da se u saopštenju CIK-a objavljenom na njenom sajtu, između ostalog, se navodi “...**Priština, 04. mart 2025, 16:00 – U Centru za brojanje i rezultate završeno je brojanje glasačkih listića sa glasanja poštom van Kosova, koje je počelo 28. februara...**” dok je strana koja se žali, odnosno politički subjekt LVV, žalbu podnela IPŽP-u 07. marta 2025. u 20:20 minuta, što znači da je žalba za ove tvrdnje podneta nakon zakonski predviđenog roka od 48 sati, na osnovu člana 105. stav 1. LOI-a, u kojem se jasno navodi: “*Žalbe u vezi sa upravljanjem brojanja u OCP i CPR podnose se pismeno IPŽP-u u roku od četrdeset osam (48) sati od nastanka navodne povrede.*”

Panel je konstatovalo da je ista podneta posle zakonskog roka, a iz gore navedenih razloga iu smislu člana 105 stav 1 ZOI, i člana 9 stav 5 pod stavom 5.16 Pravila 01/2024 o Postupku za podnošenje i rešavanje žalbi, panel je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

Izborni panel za žalbe i predstavke

Abr.635/2025 od 09.03.2025.godine

**Predsedavajući panela,
Bujar Muzaqi**

PRAVNI SAVET: *Protiv ove odluke dozvoljena je žalba u skladu sa članom 118. stav 4. ZOI, Vrhovnom sudu Kosova, u roku od četrdeset osam (48) sati od momenta prijema ove odluke.*